

<https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2025.3.335104>

УДК 55(092)

Геологія крізь призму життя (до 90-річчя від дня народження Аїди Сергіївни Андрєєвої-Григорович)

E-mail: suprun_is@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0002-4703-7543>;
zhabinanatalia@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-2759-2010>;
geolena@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0001-8177-4304>;
ivanik_m@ukr.net,
<https://orcid.org/0009-0006-2035-9311>

*Corresponding author /
Автор для кореспонденції:
I.S. Suprun, suprun_is@ukr.net

Received / Надійшла до редакції:
05.07.2025

Received in revised form /
Надійшла у ревізованій формі:
07.08.2025

Accepted / Прийнята:
10.09.2025

Keywords: Aida Andreyeva-Grygorovych,
biography, stratigraphy, paleontology,
nannoplankton, dinocysts, Meso-
Cenozoic deposits.

Ключові слова: Аїда Андрєєва-Гри-
горович, біографія, стратиграфія,
палеонтологія, нанопланктон, дино-
цисти, мезо-кайнозойські відклади.

I.C. Супрун^{1*}, Н.М. Жабіна¹, О.В. Анікеєва², Н.В. Маслун¹

¹Інститут геологічних наук НАН України, Київ, Україна; ²Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, Львів, Україна

Geology through the prism of life (to the 90th anniversary of the birth of Aida S. Andreyeva-Grygorovych)

I.S. Suprun^{1*}, N.M. Zhabina¹, O.V. Anikeyeva², N.V. Maslun¹

¹Institute of Geological Sciences of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine; ²Institute of Geology and Geochemistry of Combustible Minerals of the NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine

The article is dedicated to the outstanding Ukrainian scientist Aida Serhiivna Andreyeva-Grygorovych – a leading specialist in the fields of stratigraphy and paleontology, Professor, Doctor of Geological and Mineralogical Sciences, and Senior Researcher at the Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine. The publication highlights the main stages of her biography and professional development, outlines the key areas of her scientific work, and emphasizes her contribution to the training of young scientists as well as to the advancement of both Ukrainian and global geological science. Special attention is given to Aida Serhiivna's research and teaching activities, as well as to her most significant scientific achievements and publications, which are of considerable importance for modern stratigraphy and paleontology.

© Видавець Інститут геологічних наук НАН України, 2025. Стаття опублікована за умовами відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

© Publisher Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2025. This is an Open Access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Цитування: Супрун І.С., Жабіна Н.М., Анікеєва О.В., Маслун Н.В. Геологія крізь призму життя (до 90-річчя від дня народження Аїди Сергіївни Андрєєвої-Григорович). *Геологічний журнал*. 2025. № 3 (392). С. 86–107. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2025.3.335104>

Citation: Suprun I.S., Zhabina N.M., Anikeyeva O.V., Maslun N.V. 2025. Geology through the prism of life (to the 90th anniversary of the birth of Aida Serhiivna Andreyeva-Grygorovych). *Geologichnij zhurnal*, 3 (392), 86–107. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2025.3.335104>

Аїда Сергіївна Андрєєва-Григорович – видатна українська вчена, професорка, докторка геолого-мінералогічних наук, старша наукова співробітниця Інституту геологічних наук НАН України. Вона зробила вагомий внесок у вітчизняну та світову геологічну науку, в розвиток мікропалеонтології, біостратиграфії, стратиграфії, палеоекології та седиментології, а також виховала цілу плеяду молодих дослідників, передаючи свої знання та досвід новим поколінням.

2 жовтня 2025 р. виповнюється 90 років від дня народження Аїди Сергіївни – вченої зі світовим ім'ям, талановитої вчительки, надійної колеги, щирої подруги, красивої та цікавої людини, багатогранної та великої особистості.

Біографія та освітній шлях

Аїда Сергіївна Григорович народилася 2 жовтня 1935 р. у м. Роздільна Одеської області. Таким ім'ям назвав її батько – Сергій Васильович Григорович. Ще в підлітковому віці, вражений оперою Джузеппе Верді «Аїда», він вирішив, що його майбутня донька носитиме саме це красиве ім'я. При хрещенні дівчинку назвали Таїсією на честь однієї зі святих, але батько наполіг на своєму виборі.

Аїда Сергіївна Андрєєва-Григорович (2 жовтня 1935 р. – 13 квітня 2022 р.)

Aida S. Andreyeva-Grygorovych (October 2, 1935 – April 13, 2022)

Сергій Васильович Григорович був відомим геологорозвідником та організатором геологічної служби УРСР. Під його керівництвом були відкриті численні великі родовища сірки, калійних солей, кам'яного вугілля, будівельних матеріалів, питних і мінеральних вод, на базі яких працює багато промислових підприємств. За значні професійні досягнення він отримав почесне звання заслуженого раціоналізатора УРСР, заслуженого розвідника надр СРСР та низку державних нагород (Барг, 2010). Мати, Віра Георгіївна Селезньова, фармацевт за освітою, повністю присвятила себе вихованню дітей – Аїди та її молодшого брата Арнольда. Завдя-

ки турботі батьків та бабусі Віри Прокопіївни вони отримали якісне виховання, здобули вищу освіту та стали високофаховими професіоналами. Аїда Сергіївна здобула престижну на той час професію геолога. Арнольд Сергійович Григорович обрав військову кар'єру і став полковником інженерних військ.

Варто зазначити, що рід Григоровичів, до якого належала Аїда Сергіївна, має давню та славетну історію. Зокрема, одним із його представників був Василь Григорович, який відіграв важливу роль у викупі Тараса Шевченка з кріпацтва. На знак вдячності Тарас Григорович присвятив йому поему «Гайдамаки» (Різник, 1997).

Родина А.С. Григорович: батько Сергій Васильович і мати Віра Георгіївна з дітьми Аїдою та Арнольдом (1941 р.). Фото з родинного архіву А.В. Ратича

The family of A.S. Grygorovych: father Serhiy Vasylyovych and mother Vira Heorhiivna with their children Aida and Arnold (1941). Photo from the A.V. Ratyach family archive

Студентка геологічного факультету Аїда Григорович з батьком Сергієм Васильовичем. Львів, 1950-ті роки. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

Geology faculty student Aida Grygorovych with her father, Serhiy Vasylyovych. Lviv, 1950s. Photo from the A.V. Ratysh family archive

З 1943 р. Аїда Сергіївна навчалась у школі в м. Базулик Оренбурзької області, де мешкала з батьками під час Другої світової війни, а потім родина Григоровичів переїхала до Чернівців. З 1947 р. Сергій Васильович працював у Коломийській геологічній партії, а згодом начальником Берегівської та Молдавської експедицій. У 1953 р. Аїда Сергіївна закінчила середню школу № 23 у Чернівцях і того ж року вступила на геологічний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка. У 1958 р. успішно завершила навчання, здобувши повну вищу освіту за спеціальністю «геохімія» та отримала кваліфікацію «геолог-геохімік».

Любов до геології ще з дитинства прищепив їй батько, який під час шкільних канікул брав доньку у геологічні походи та долучав до студентських практик у м. Берегове, де працював начальником Закарпатської геологічної експедиції. Сергій Васильович брав активну участь у практичному навчанні студентів-геологів разом з видатними вченими, зокрема з професорами Львівського державного університету Є.К. Лазаренком – д-ром геол.-мін. наук, чл.-кор. АН УРСР, зав. каф.

мінералогії і ректором Львівського державного університету та В.М. Козеренком – д-ром геол.-мін. наук, зав. каф. методів розшуків і розвідки родовищ корисних копалин, деканом геологічного факультету Львівського університету. За спогадами Аїди Сергіївни, знайомство з Є.К. Лазаренком мало вирішальний вплив на її світогляд і вибір майбутньої професії – геології. Також її завжди оточували люди, які щиро любили рідну землю, серед яких були батькові колеги та друзі, викладачі геологічного факультету В.М. Козеренко, М.М. Сливко, Ю.П. Пекун та Б.В. Мерліч. Під їхнім впливом ще під час навчання в університеті сформувався її інтерес до палеонтології та біостратиграфії.

Початок професійної діяльності

Професійна кар'єра А.С. Григорович розпочалася відразу після здобуття вищої освіти. У 1958 р. за призначенням вона була направлена у Східний Сибір до Амакінської експедиції Якутського відділення Міністерства геології СРСР (м. Нюрба), де спочатку працювала старшим лаборантом, а з 1960 р. – молодшим мінералогом. Того ж року Аїда Сергіївна була відряджена на роботу в Алданську та Тимптоно-Учурську експедиції Якутського геологічного управління (м. Алдан), де до грудня 1960 р. обіймала посаду старшого колектора.

Наприкінці 1960 р. А.С. Григорович повернулася до Львова, де на той час її батько був начальником Львівської геологічної експедиції, і залишалася там працювати до 1970 р. У цей період вона приєдналася до львівської геологічної школи, очолюваної акад. АН УРСР О.С. Вяловим, і розпочала геологічні дослідження та стратиграфічне вивчення Карпатського регіону. З 1961 по 1965 р. Аїда Григорович працювала в Українському науково-дослідному геологорозвідувальному інституті (УкрНДГРІ): спочатку на посаді геохіміка, а згодом – геолога тематичної партії Карпатського сектору, де вона проводила геологознімальні роботи та вивчала стратиграфію регіону.

У 1965 р. А.С. Григорович вступила до аспірантури Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГГК) АН УРСР за спеціальністю «палеонтологія» і почала розвивати власний науковий напрям – палеонтолого-стратиграфічне вивчення мезо-кайнозойських відкладів Українських Карпат за мікрофітопланктоном. Її науковим керівником був видатний український вчений, академік АН УРСР, лауреат Премії В.І. Вернадського АН УРСР, лауреат Державної премії СРСР, президент Українського палеонтологічного товариства,

Аїда Григорівич на початку наукової діяльності. Львів, 1960-ті роки. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

Aida Grygorovych at the beginning of her scientific career. Lviv, 1960s. Photo from the A.V. Ratych family archive

Вступ до аспірантури. Львів, 1965 р. Документи з архіву ІГГГК НАН України

Admission to postgraduate studies. Lviv, 1965. Documents from the archive of the Institute of Geology and Geochemistry of Combustible Minerals of the National Academy of Sciences of Ukraine

А.С. Григорівич (зліва) та Л.О. Портнягіна під час польових досліджень. Фото з журналу «Україна», № 14, квітень 1968 р.

A.S. Grygorovych (on the left) and L.O. Portnyagina during field research. Photo from «Ukraina» magazine, No. 14, April 1968

професор О.С. Вялов. Після закінчення аспірантури Аїда Сергіївна продовжила свої дослідження в ІГГГК АН УРСР, де протягом 1968–1970 рр. працювала молодшим науковим співробітником відділу палеогеографії та тектоніки.

У 1969 р. вчена успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Микрофитопланктон

меловых и палеогеновых отложений северного склона Украинских Карпат и его стратиграфическое значение» (Григорович, 1969 b). У 1970 р. рішенням Ради Львівського державного університету ім. Івана Франка А.С. Григорівич було одногосно присуджено науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук.

Розвиток наукової кар'єри

Після захисту дисертації Аїда Сергіївна переїхала до Дніпропетровська (тепер м. Дніпро), де її чоловік Олег Васильович Андрєєв працював режисером Дніпропетровського телебачення, і продовжувала активно займатись науково-дослідною діяльністю, зосереджуючи увагу на різних аспектах геологічної освіти та науки. Протягом 1970–1973 рр. вона обіймала посади молодшого наукового співробітника у Дніпропетровській групі відділів Інституту мінеральних ресурсів у секторі біостратиграфії відділу геології вугільних родовищ, а з 1973 р. – старшого наукового співробітника Науково-дослідного інституту геології Дніпропетровського державного університету, де продовжила наукові дослідження. Наприкінці 1970-х років сім'я повернулася до Львова.

З 1977 р. Аїда Сергіївна працювала у Львівському державному університеті ім. Івана Франка на кафедрі історичної геології та палеонтології, поєднуючи науково-дослідну і педагогічну діяльність. У 1980 р. рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСР їй було присвоєно вчене звання доцента цієї кафедри.

У 1991 р. А.С. Андрєєва-Григорович успішно захистила докторську дисертацію на тему «Зональна стратиграфія палеогена юга СССР по фитопланктону (диноцисты и нанопланктон)» (Андреева-Григорович, 1991) і здобула науковий ступінь доктора геолого-мінералогічних наук. Це досягнення стало визнанням її наукових здобутків і було затверджене того ж року рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСР.

У 1992 р. за результатами конкурсу Аїду Сергіївну було переведено на посаду професора кафедри історичної геології та палеонтології. У 1993 р. рішенням вченої ради Львівського університету їй присвоєно вчене звання професора цієї кафедри, де вона проводила педагогічну і наукову діяльність до 2000 р.

Упродовж 1999–2002 рр. А.С. Андрєєва-Григорович також працювала у Словаччині за запрошенням Братиславського Університету ім. Яна Коменського (Univerzita Komenského v Bratislave, Slovakia), де продовжувала наукові дослідження та викладала як професор-гість на кафедрі геології та палеонтології природничого факультету.

З 2002 до 2022 р. наукова діяльність А.С. Андрєєвої-Григорович була тісно пов'язана з Інститутом геологічних наук НАН України. Вона обіймала посаду провідного наукового співробітника у відділі стратиграфії і палеонтології кайнозойських відкладів (2002–2016), а з 2016 р. працювала у відділі стратиграфії і палеонтології мезозойських відкладів, де була старшим і провідним науковим співробітником. Протягом цих 20 років вчена проводила дослідження багатьох регіонів України та світу, а також науково-освітницьку роботу.

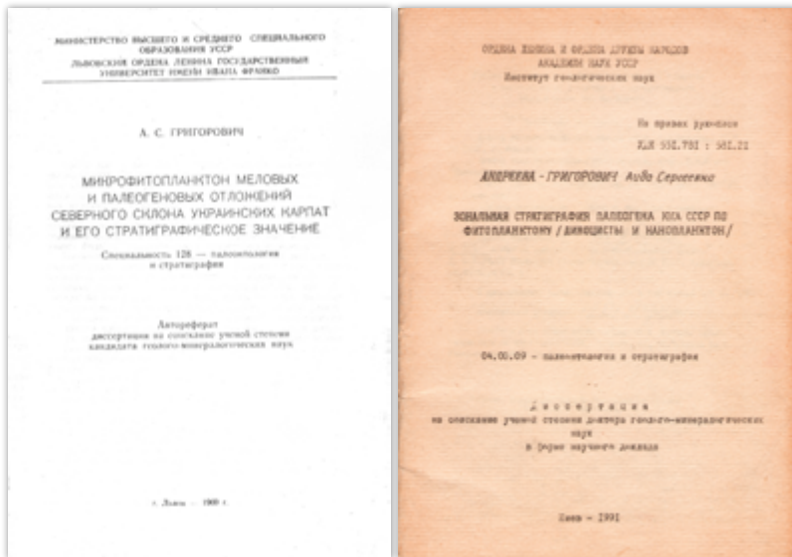
Внесок у науку

Наукова діяльність А.С. Андрєєвої-Григорович охоплює понад 60 років плідних досліджень, присвячених вивченню мезо-кайнозойських відкладів у широкому географічному діапазоні.

А.С. Андрєєва-Григорович (у центрі) з колегами під час екскурсії в Карпатах Літологічної комісії КБГА (Львів, 1975 р.). Фото з родинного архіву А.В. Ратича

A.S. Andreyeva-Grygorovych (in the center) with colleagues during a field trip to the Carpathians organized by the Lithological Commission of the CBGA (Lviv, 1975). Photo from the A.V. Ratych family archive

Титульні сторінки дисертаційних робіт А.С. Андреевої-Григорович

Title pages of the dissertations by A.S. Andreyeva-Grygorovych

З колегами та ученицями – палеонтологами УкргДГРІ. 1988 р. Перший ряд (зліва направо) – Н.В. Смоголюк, А.Д. Грузман, А.С. Андреева-Григорович. Другий ряд – Н.А. Трофимович, Л.Г. Мінтузова, Н.А. Савицька. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

With colleagues and students – paleontologists of the Ukrainian State Geological Research Institute (UkrDGRI). 1988. First row (from the left to the right): N.V. Smoholyuk, A.D. Gruzman, A.S. Andreyeva-Grygorovych. Second row: N.A. Trofymovych, L.H. Mintuzova, N.A. Savitska. Photo from the A.V. Ratych family archive

Це Складчасті Карпати, Передкарпатський та Закарпатський прогини, Волино-Подільська плита, Український щит і Донбас, Причорноморська западина, Крим і Керченський півострів, північно-західний та прикерченський шельфи Чорного моря, Кавказ, а також Передкавказзя, Прикаспій (Південні Ергені) та інші території Східноєвропейської платформи (зокрема, Київське Придніпров'я, Північне Ставропілля, Поволжя). Поза межами України об'єктами дослідження були окремі території Словаччини, Польщі, Росії, Грузії, Вірменії, Казахстану, Узбекистану, Таджикистану та низка інших регіонів, зокрема Південна Сахара та Кенія. Окрему увагу було приділено дослідженню акваторій Тихого й Індійського океанів.

Свої дослідження вчена розпочала з вивчення геології Карпатського регіону, зокрема тектоніки та нафтогазоносності Українських Карпат і Передкарпатського прогину, генезису

маркуючих горизонтів палеогену Карпат. Одним з її визначальних досягнень стало започаткування палеонтолого-стратиграфічного вивчення мезо-кайнозойських відкладів Карпатського регіону на основі мікрофітопланктону – вапняного нанопланктону та диноцист. Вперше у вітчизняній практиці вона здійснила детальний аналіз мікрофосилій у крейдово-палеогенових відкладах Скибової зони Українських Карпат, що заклало підґрунтя для подальших стратиграфічних досліджень цього регіону (Григорович, 1969 а, б, 1971; Андреева-Григорович и др., 1984 и др.).

Аїда Сергіївна належала до кола унікальних палеонтологів, які застосовували комплексну методику з вивченням різних мікропалеонтологічних груп. Її наукова діяльність була зосереджена на дослідженнях вапняного нанопланктону та диноцист – пріоритетних ортостратиграфічних груп мікроскопічних одноклітинних організмів.

А.С. Андреева-Григорович та Е. Галасова під час дослідження нанопланктону. Братислава, 2000 р. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

A.S. Andreyeva-Grigorovich and E. Halasová during nannoplankton research. Bratislava, 2000. Photo from the A.V. Ratych family archive

А.С. Андреева-Григорович стала однією з перших радянських, а згодом і українських палінологів, які запровадили використання цих мікрофосилій у вивчення біостратиграфії та палеоекології відкладів мезо-кайнозою. Швидко здобувши визнання як провідний фахівець у мікропалеонтології, вона продовжила розвивати цей перспективний науковий напрям, долучившись до наукової спільноти, що заклало основу для широкого застосування методу в стратиграфічній практиці.

Вапняний нанопланктон і диноцисти А.С. Андреева-Григорович обрала для своїх досліджень через їхню важливість як індикаторів для визначення віку та стратиграфічного розчленування осадових товщ, проведення регіональних і міжрегіональних кореляцій, а також для палеогеографічних реконструкцій. Як зазначала дослідниця, завдяки високим темпам морфологічної еволюції, космополітності, чітким межам різновікових біоценозів, значному таксономічному та морфологічному різноманіттю, а також високій чутливості до екологічних змін ці групи пелагічної альгофлори стали важливими об'єктами для стратиграфії та палеоекології.

Наукові інтереси А.С. Андреевої-Григорович охоплювали широкий стратиграфічний діапазон – від верхньої крейди до неогену. Вона здійснювала комплексні мікропалеонтологічні (нанопланктон, диноцисти) та стратиграфічні дослідження відкладів верхньої крейди (Карпати, Волино-Подільська плита), палеогену (Крим, Київське Придніпров'я, Донбас, шельфи Чорного моря), палеогену і неогену (Карпати,

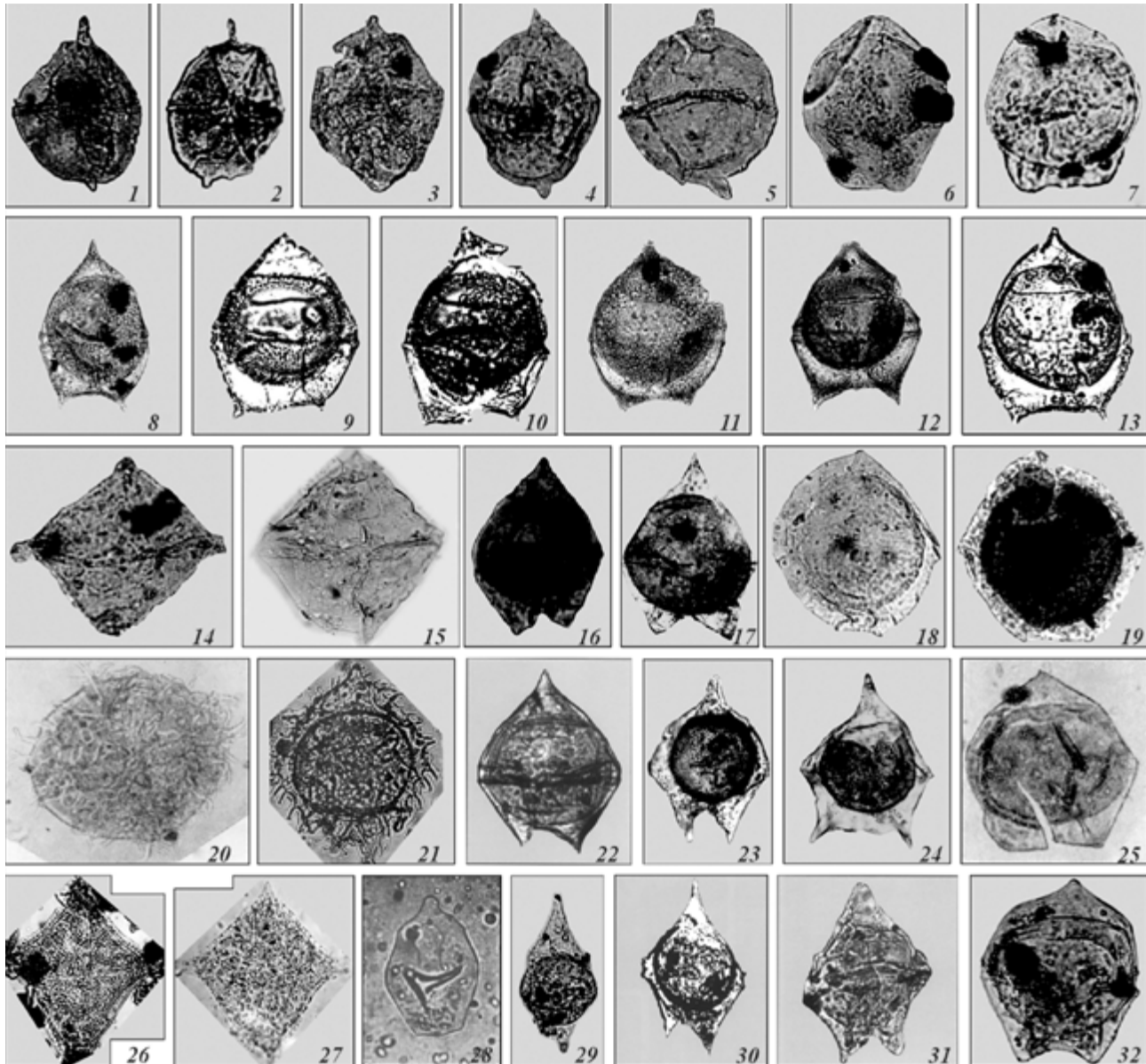
Причорноморська западина). Значний науковий інтерес становлять також результати дослідження нанопланктону верхньої крейди та палеогену Південної Сахари, яке вона вперше здійснила спільно з колегами.

Одним з провідних напрямів наукових досліджень Аїди Сергіївни було вивчення морфології та таксономії цист динофлагелят. Вона виділила та монографічно описала два нові роди (*Carpatella* Grigorovitch, 1969; *Ciliosphaeridium* Grigorovitch, 1971), а також особисто та у співавторстві – 17 нових видів, підвидів і форм (див. таблицю), і уточнила діагностичні ознаки раніше відомих таксонів. Це суттєво розширило наукові уявлення про різноманіття мікрофітопланктону палеогену (Григорович, 1969 с. d; Григорович, 1971, 1972; Андреева-Григорович, Савицька, 1993; Андреева-Григорович, Савицкая 1996; Андреева-Григорович и др., 2011). Учена обґрунтувала стратиграфічне значення диноцист для розчленування та кореляції палеогенових і неогенових відкладів на території колишнього СРСР, зокрема України.

Важливим напрямом діяльності дослідниці було створення біозональних схем палеогенових відкладів на основі нанопланктону та диноцист, яке розпочалося на матеріалах, зібраних на околицях Бахчисарая (АР Крим) та в Карпатах (Андреева-Григорович, 1973, Веселов и др., 1973; Андреева-Григорович, 1980, 1991; Андреева-Григорович, Табачникова, 1982; Андреева-Григорович и др., 1988; Зональная..., 1991). Вона також зробила суттєвий внесок у ярусний поділ південних регіонів колишнього СРСР.

Таблиця. Нові таксони, описані А.С. Андрєєвою-Григорович особисто та в співавторстві

Table. New taxa described by A.S. Andreyeva-Grygorovych individually and in co-authorship

Примітку/Notes. 1–5 – *Carpatella cornuta* Grigorovitch, 1969; 6–7 – *Deflandrea carpatica* Grigorovitch, 1969; 8–13 – *Deflandrea elegantica* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993; 14–15 – *Rhombodinium oravensis* Grigorovitch, 1971; 16–17 – *Deflandrea apiculiformis* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993; 18–19 – *Dracodinium rhomboideum* subsp. *ovalis* (Grigorovitch, 1971) Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993 (*Rhombodinium rhomboidei* forma *ovalis* Grigorovitch, 1971); 20 – *Ciliospheridium cingulatus* Grigorovitch, 1971; 21 – *Wetzeliiella ovalis* subsp. *rotundata* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993; 22 – *Deflandrea* cf. *apiculiformis* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993; 23 – *Deflandrea phosphoritica* subsp. *kijanka* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1996; 24 – *Deflandrea oebisfeldensis* subsp. *pontica* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1996; 25 – *Deflandrea arcuata* forma *oporiensis* Grigorovitch, 1971; 26–27 – *Charlesdowniea marginata* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1993; 28 – *Australiella spastica* Grigorovitch, 1969; 29 – *Cerodinium prutense* (Grigorovitch, 1971) Lentin et Williams, 1987 (*Ceratiopsis prutensis* Grigorovitch, 1971); 30 – *Deflandrea phosphoritica* subsp. *australis* f. *rhomba* Andreeva-Grygorovych et Savitskaya, 1996; 31 – *Deflandrea scolensis* Grigorovitch, 1971; 32 – *Deflandrea phosphoritica* subsp. *vozhennikovae* Grigorovitch, 1972

Для Карпат, Кримсько-Кавказького регіону та Прикаспійської області А.С. Андрєєва-Григорович розробила першу зональну шкалу палеогену за диноцистами (Андрєєва-Григорович, 1985, 1991, 1994). Вчена також досліджувала диноцисти з розрізів платформної частини України (Андрєєва-Григорович и др., 1975; Андрєєва-Григорович, Савицька, 1993; Андрєєва-Григорович, Савицькая, 1996) та брала участь у встановленні зональних підрозділів палеогенових відкладів Вірменії (Андрєєва-Григорович

та ін., 1991). На основі прямої кореляції з вапняним нанопланктоном нею визначено зони за диноцистами європейської частини Росії (за винятком Поволжя) (Андрєєва-Григорович, 1991, 1994). Згодом, у співавторстві з іншими дослідниками, Аїда Сергіївна уточнила зональну шкалу палеоцен-еоценових відкладів в Україні (Андрєєва-Григорович, Шевченко, 2007; Андрєєва-Григорович, Олейник, 2008) та здійснила її кореляцію з узагальненою зональною шкалою палеогену (Luterbacher et al., 2004).

А.С. Андреева-Григорович з колегами у Львівському відділенні УкрДГРІ (зліва направо): Л.І. Заборовська, Н.А. Трофимович, С.Є. Смирнов, А.С. Андреева-Григорович, Н.М. Жабіна. Львів, 2000 р. Фото з особистого архіву О.В. Самарської

A.S. Andreyeva-Grygorovych with colleagues at the Lviv Branch of UkrDGRI (from the left to the right): L.I. Zaborovska, N.A. Trofymovych, S.Ye. Smirnov, A.S. Andreeva-Grygorovych, N.M. Zhabina. Lviv. 2000. Photo from O.V. Samarska's personal archive

Завдяки її зусиллям були суттєво вдосконалені зональні схеми стратиграфічного розчленування палеогенових і неогенових відкладів Українських Карпат, Криму, Північного Кавказу, Вірменії та Східного Каспію. Вперше були зіставлені зони вапняного нанопланктону із зонами диноцист, що дало змогу застосовувати результати цих досліджень у стратиграфії інших регіонів (Andreyeva-Grygorovych, 1999).

Аїда Сергіївна вирішувала питання стратиграфічної кореляції, еволюції мікрофітопланктонної флори та зіставлення стратиграфічних меж у різних регіонах. Значну увагу дослідниця приділяла біостратиграфії та кореляції палеогену Криму, міоцену Карпат, реконструкції історії Центральнокарпатського палеогенового басейну, а також біогеографії Альпійсько-Карпатсько-Паннонської провінції та Північного Паратетису впродовж кайнозойської ери. Не менш важливими є її роботи з кореляції неогенових відкладів Середземномор'я, Центрального та Східного Паратетису за нанопланктоном і диноцистами, які стали основою для побудови уніфікованих стратиграфічних схем (Andreeva-Grygorovych et al., 2000; Андреева-Григорович, 2004; Гожик та ін., 2013; Gozhyuk et al., 2015 b).

Особливе значення мають результати комплексного порівняльного аналізу даних про планктонні форамініфери, вапняний нанопланктон та диноцисти, що дозволили

визначити положення межі олігоцену та міоцену в досліджуваних регіонах Центрального та Східного Паратетису України і Росії (Andreyeva-Grygorovych, Gruzman, 1994).

А.С. Андреева-Григорович у співпраці з колегами розробила регіоярусний поділ палеогену та неогену Карпатського регіону та Південної України, забезпечивши їх кореляцію з Міжнародною стратиграфічною шкалою (МСШ) (Gradstein et al., 2004, 2012). Вона уточнила вік регіоярусів палеогену Українських Карпат, виявила їх діахронність, що дозволило здійснити точну кореляцію з глобальною стратиграфічною шкалою (Андреева-Григорович та ін., 2004; Андреева-Григорович, Маслун, 2014). Особливу цінність мають її дослідження кайнозойських відкладів шельфів Північно-Західного та Прикерченського секторів Чорного моря (Маслун та ін., 2006; Waga et al., 2010).

У пізній період своєї наукової діяльності Аїда Сергіївна зосередила увагу на детальному вивченні нанопланктону та диноцист із неогенових відкладів Центрального та Східного Паратетису. В результаті комплексного аналізу поширення мікропланктону (планктонні форамініфери, нанопланктон, диноцисти) у неогенових відкладах північно-західної та південно-східної окраїн України нею зі співавторами виокремлено десять асоціацій океанічного планктону, що дозволило уточнити відносний вік літостратиграфічних підрозділів різних регіонів і виділити

кореляційні рівні в межах стратиграфічних розрізів Центрального та Східного Паратетису. Крім того, здійснено спробу зіставлення регіональних стратиграфічних підрозділів із Міжнародною стратиграфічною шкалою (Gozhyk et al., 2014, 2015 а та ін.).

Вчена була однією з авторів стратиграфічних схем крейдових, палеогенових і неогенових відкладів Українських Карпат (1985, 1989, 1993, 1995), а також мезо-кайнозойських відкладів фундаменту Закарпатського прогину (2008, 2012) та відповідних пояснювальних записок до них. Вона була основним розробником уніфікованої стратиграфічної схеми та однією зі співавторів опису стратиграфії кайнозойських відкладів Карпатського нафтогазоносного регіону (Стратиграфія..., 2019).

Наукові досягнення А.С. Андрєєвої-Григорович мали вагомий вплив на розвиток стратиграфії, мікропалеонтології та палеогеографії як в Україні, так і у світі. Її праці слугували основою для побудови стратиграфічних шкал, зональних схем і палеогеографічних реконструкцій кайнозойських відкладів значної частини Євразії. Внесок Аїди Сергіївни залишається актуальним та є цінним джерелом для подальших досліджень у цих галузях.

Науково-організаційна діяльність

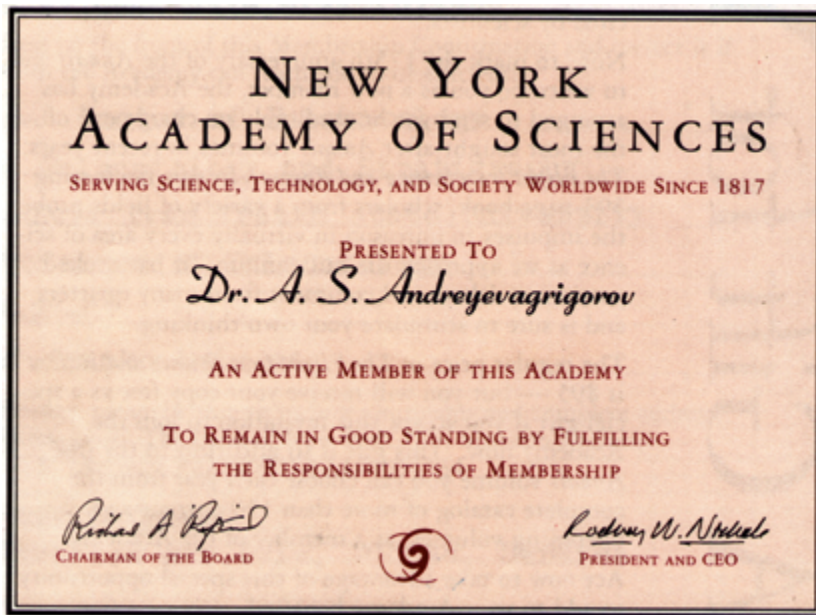
А.С. Андрєєва-Григорович відігравала важливу роль у науково-організаційній діяльності, обіймаючи провідні посади в міжнародних і національних геологічних установах. Вона брала участь в роботі Українського палеонтологічного товариства НАН України, до якого була прийнята у 1977 р., і працювала у складі його Ради. Тривалий час була однією з активних членів Спеціалізованої ради по захисту кандидатських і докторських дисертацій Д 01.09.01 при Інституті геологічних наук НАН України. З 2006 р. Аїда Сергіївна – член Національного стратиграфічного комітету України, зокрема його номенклатурної та кайнозойської комісії.

А.С. Андрєєву-Григорович було запрошено до міжнародних наукових і громадських організацій, зокрема Міжнародної стратиграфічної комісії Карпато-Балканської геологічної асоціації (1992), Неогенової та Палеогенової стратиграфічних комісій РАН (1975), Палінологічної комісії РАН (1991). Вона працювала у складі Національної комісії зі стратиграфії, палеогеографії та палеонтології при Українському національному комітеті Карпато-Балканської геологічної асоціації (з 1992 р.), входила до складу міжнародної робочої групи з вивчення неогенових

А.С. Андрєєва-Григорович (праворуч) та А.Д. Грузман. Львів, 2007 р. Фото з особистого архіву Н.А. Трофимович

A.S. Andreyeva-Grygorovych (on the right) and A.D. Gruzman, Lviv, 2007. Photo from N.A. Trofymovych's personal archive

Диплом дійсного члена Нью-Йоркської академії наук. 1998 р.

Diploma of Active Member of the New York Academy of Sciences. 1998

відкладів Тетису та Паратетису. Їй було надано статус дійсного члена Нью-Йоркської академії наук (1998) і почесного члена Геологічного товариства Словаччини (2013). Аїда Сергіївна була серед засновниць першого в Україні Міжнародного жіночого клубу «Zonta» (1993–2003 рр.), організовувала засідання Палеогенової комісії МСК СРСР (Чинадієво, 1981 р.), Міжнародну геологічну екскурсію по олігоцен-міоценовій границі у Карпатах (Львів, 1987 р.).

Упродовж багатьох років вчена була редактором провідних наукових видань. Працювала відповідальним секретарем, а з 1997 р. виконувала обов'язки відповідального редактора «Палеонтологічного збірника», який видавала кафедра історичної геології та палеонтології Львівського університету. Вона була членом редакційних колегій «Геологічного журналу» та міжнародного науково-технічного журналу «Альгологія».

Особливо значущим внеском стало редагування та випуск серії фаціальних карт Паратетису, розроблених у рамках міжнародного проєкту IGCP UNESCO PR. N 329, що були видані у 1998 р.

Педагогічна діяльність

Значну частину свого життя Аїда Сергіївна присвятила навчанню та вихованню студентів і молодих науковців. Майже 25 років вона поєднувала наукову діяльність із викладанням у Львівському та Братиславському університетах, виховавши покоління висококваліфікованих фахівців. Активно сприяла розвитку палеонтології як навчальної дисципліни в Україні та за кордоном, ініціювала

А.С. Андреева-Григорович з учасницями Міжнародного жіночого клубу «Zonta». Львів, 1990 р. Фото з особистого архіву О.В. Самарської

A.S. Andreyeva-Grygorovych with members of the international women's club «Zonta». Lviv, 1990s. Photo from O.V. Samarska's personal archive

розробку спеціалізованих курсів з палеонтології та стратиграфії, які й досі використовуються в університетах України. Аїда Сергіївна відіграла важливу роль у створенні навчальних посібників і програм, що значно підвищило якість викладання цих дисциплін. Її лекції та семінари користувалися великою популярністю серед студентів

завдяки цікавому викладенню матеріалу, інтеграції власного досвіду геологічних експедицій, системному підходу та інноваційним методам навчання. Глибина змісту та доступність пояснень сприяли популяризації геології серед молоді, надихаючи студентів на наукові дослідження.

Під час роботи на кафедрі історичної геології та палеонтології геологічного факультету Львівського державного університету А.С. Андрєєва-Григорівич, поряд із дослідженнями класифікації, морфології та геологічного значення викопних безхребетних, займалася розробкою навчальних матеріалів. Вона підготувала й опублікувала тексти лекцій, методичні рекомендації та посібники для студентів, що стало значним внеском в удосконалення освітнього процесу, зокрема: «Таблицы-схемы классификации ископаемых беспозвоночных» (1979); «Программы безмашинного контроля текущей успеваемости» для студентов II курса» (1982); «Методические указания по курсам «Палеонтология и историческая геология с основами палеонтологии» для студентов геологического факультета» (1984); «Методические указания для контрольного опроса и самостоятельной работы по курсу «Историческая геология» для студентов II курса геологического факультета» (1991); «Морфология, систематика та геологічне значення деяких викопних безхребетних від найпростіших до членистоногих: Текст лекцій» (1997); «Морфология, систематика та геологічне значення деяких викопних

безхребетних від моллюсків до півхордових: Текст лекцій» (1999). Ці посібники та методичні матеріали стали важливим ресурсом для студентів і викладачів геологічних дисциплін в Україні. За майже 23 роки роботи у Львівському університеті А.С. Андрєєва-Григорівич опублікувала 135 наукових праць, зокрема взяла участь у підготовці п'яти колективних монографій.

Під час роботи на кафедрі геології та палеонтології природознавчого факультету Університету ім. Яна Коменського в Братиславі Аїда Сергіївна разом із колегами підготувала та видала підручник з палеонтології «Systematická paleontológia bezstavovcov» (2004) у двох частинах.

Крім того, вона організувала серію семінарів і навчальних шкіл, спрямованих на підвищення кваліфікації українських науковців у галузі палеонтології, седиментології, фаціального аналізу.

Серед учнів Аїди Сергіївни багато відомих науковців, які працюють як в Україні, так і за її межами. Вона завжди підтримувала молодих дослідників, організовувала наукові семінари, виступала ментором для аспірантів і була науковим керівником і консультантом численних дисертаційних робіт. Завдяки її наставництву було підготовлено десять кандидатів наук (Ц.Д. Мінашвілі, В.І. Гоцадзе, Ю.Р. Сидор, Н.А. Трофимович, Н.А. Савицька, Н.М. Жабіна, О.В. Анікеєва, Д.Д. Вага, С.Р. Гнилко, І.С. Супрун) та одного доктора геологічних наук (Н.М. Жабіна), які продовжують її наукову справу.

Організатор Міжнародної седиментологічної школи проф. А.С. Андрєєва-Григорівич з її учасниками. Братислава, 2000 р. Фото з особистого архіву Д.В. Мачальського

Organizer of the International Sedimentological School Prof. A.S. Andreyeva-Grygorovych with its participants. Bratislava, 2000. Photo from D.V. Machalsky's personal archive

Аїда Сергіївна була опонентом та брала активну участь у рецензуванні численних кандидатських і докторських дисертацій. Її рецензії та відгуки на дисертаційні роботи та наукові статті завжди відзначалися високим рівнем об'єктивності та конструктивної критики, поєднаної з доброзичливим ставленням до авторів.

Педагогічна діяльність А.С. Андрєєвої-Григорович залишила вагомий спадок у розвитку геологічної освіти, формуючи нові покоління дослідників і педагогів.

Міжнародна діяльність, участь у конференціях та наукових організаціях

Дослідниця брала активну участь у численних міжнародних проєктах, конгресах, конференціях і симпозиумах, сприяючи інтеграції української науки у світовий науковий простір. Вона була членкинею престижних геологічних асоціацій, що надавало їй змогу поширювати свої ідеї серед міжнародної наукової спільноти. Її доповіді на численних міжнародних і всеукраїнських наукових форумах різного рівня неодноразово відзначали за інноваційний підхід і вагомий внесок у розвиток науки, а наукові праці здобули високу оцінку як в Україні, так і за кордоном. Участь у цих заходах дозволяла їй не лише презентувати свої наукові досягнення, а й обмінюватися досвідом із провідними вченими світу.

Аїда Сергіївна брала активну участь у сесіях Палеонтологічного товариства, міжнародних конгресах Карпато-Балканської геологічної асоціації (CBGA), зібраннях Міжнародної нанопланктонної асоціації (INA), мікропалеонтологічних нарадах та інших престижних наукових заходах. Її фахові дослідження добре відомі за кордоном та особливої уваги заслужили в наукових колах Нідерландів, Німеччини, Польщі, Чехії, Словаччини та багатьох інших країн. Вона брала участь у міжнародних проєктах і програмах JGCP UNESCO № 90, 174, 326, 329, Peri-Tethys, EEDEN та ін. А.С. Андрєєва-Григорович плідно співпрацювала з міжнародними науковими організаціями та фахівцями провідних академічних геологічних інститутів та університетів низки країн, зокрема Росії, Словаччини (Братислава), Нідерландів (Утрехт), Німеччини (Лейпциг), Польщі (Краків), Чехії (Прага, Брно), Франції (Париж) та Іспанії (Саламанка). Активно розвивала професійні зв'язки з науковцями з цих та інших країн, зокрема Кенії, Азербайджану, Вірменії, Грузії, Таджикистану, що сприяло міжнародному науковому співробітництву й обміну знаннями.

У 1994 р. А.С. Андрєєва-Григорович брала участь у грантовому проєкті Сороса V4X000 «Трансконтинентальна середземноморська кореляція верхнього міоцену та пліоцену», що здійснювався під керівництвом чл.-кор. НАН України В.М. Семененка.

Науковий консультант проф. А.С. Андрєєва-Григорович виступає на захисті докторської дисертації Н.М. Жабіної. Київ, 2011 р. Фото з особистого архіву Н.М. Жабіної

Academic advisor Professor A.S. Andreyeva-Grygorovych speaking at the defense of N.M. Zhabina's doctoral dissertation. Kyiv, 2011. Photo from N.M. Zhabina's personal archive

Учасники XXXIV сесії Українського палеонтологічного товариства. А.С. Андреева-Григорович – п'ята зліва у першому ряду. Дніпро, 2012 р. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

Participants of the 34th session of the Ukrainian Paleontological Society. A.S. Andreyeva-Grygorovych is fifth from the left in the front row. Dnipro, 2012. Photo from the A.V. Ratych family archive

Публікації

А.С. Андреева-Григорович опублікувала численні наукові статті у провідних журналах і спільно з колегами підготувала низку фундаментальних монографій, присвячених стратиграфії та палеонтології. Її роботи заклали підґрунтя для численних сучасних досліджень, а висока цитованість свідчить про їхню важливість для наукової спільноти.

У цілому, науковий доробок Аїди Сергіївни налічує понад 280 праць, серед яких вона є співавтором 10 монографій: «Развитие флор на границе мезозоя и кайнозоя» (1977), «Стратиграфия и корреляция сарматских и меотических отложений юга СССР» (1986), «Неогеновая

система. Полутом 2» (1986), «Зональная стратиграфия фанерозоя СССР: Справочное пособие» (1991), «Геологические и биотические события позднего эоцена–раннего олигоцена на территории бывшего СССР. Часть I. Региональная геология верхнего эоцена и нижнего олигоцена» (1996), «Геологические и биотические события позднего эоцена–раннего олигоцена на территории бывшего СССР. Часть II. Геологические и биотические события» (1998), «The Karpatian. A Lower Miocene Stage of the Central Paratethys» (2003), «Палеогеография и биогеография бассейнов Паратетиса. Часть 1. Поздний эоцен–ранний миоцен» (2009), «Атлас диноцист палеогена Украины, России и сопредельных стран» (2011),

Частина наукового спадку А.С. Андреевої-Григорович
The part of A.S. Andreyeva-Grygorovych's scientific heritage

А.С. Андреева-Григорович, О.М. Гнилко, В.А. Колосовська під час польових робіт. Карпати, 2006 р. Фото з особистого архіву О.М. Гнилко
A.S. Andreyeva-Grygorovych, O.M. Hnylko and V.A. Kolosovska during fieldwork. Carpathians, 2006. Photo from O.M. Hnylko's personal archive

«Стратиграфічний кодекс України» (2012). Вона є співавторкою двох підручників і шести методичних посібників для студентів і викладачів.

А.С. Андреева-Григорович – співавторка шести стратиграфічних схем: «Региональная стратиграфическая схема палеогеновых отложений Украинских Карпат» (1985), «Региональная схема стратиграфии меловых отложений Украинских Карпат» (1989), «Стратиграфическая схема палеогеновых отложений Украинских Карпат (палеоцен–эоцен)» (1993), «Схема стратиграфии неогеновых відкладів Західного (Центрального) Паратетису в межах України» (1995), «Региональна стратиграфічна схема неогенових відкладів Закарпатського прогину» (2008), «Стратиграфічна схема мезокайнозойських домоласових відкладів Внутрішніх Карпат (Ужгород-Солотвинська і Припанноньська зони фундаменту Закарпатського прогину» (2012) (Андреева-Григорович и др., 1985, 1993; Вялов и др., 1989; Андреева-Григорович та ін., 1995; Семененко та ін., 2008; Андреева-Григорович, 2009; Приходько та ін., 2019).

Вагомим досягненням стало створення палеогеографічних карт за участю А.С. Андреевої-Григорович, зокрема «Peri-Tethys Palaeogeographical Atlas» (2000), який містить такі карти: Map 17 – Early/Middle Ypresian (55–51 Ma), Map 18 – Late Lutetian (44–41 Ma), Map 19 – Late Rupelian (32–29 Ma), Map 20 – Early Burdigalian (20.5–19 Ma), Map 21 – Early Langhian (16–15.5 Ma), Map 22 – Late Tortonian (8.4–7.2 Ma) (Dercourt et al., 2000), а також Атласу палео-

географічних карт Паратетису «Палеогеография и биогеография бассейнов Паратетиса. Часть 1. Поздний эоцен–ранний миоцен» (2009) та ін.

Варто зазначити, що Аїда Сергіївна ніколи не була «кабінетною вченою». Вона особисто проводила польові дослідження та завжди навчала цьому студентів. Кримську студентську практику Львівського університету у 1980–1990-ті роки неможливо уявити без Аїди Сергіївни. Пізніше, під час роботи в Інституті геологічних наук НАН України, вона брала активну участь у польових дослідженнях мезо-кайнозойських розрізів Карпат.

Нагороди та визнання

За значні наукові досягнення та вагомий внесок у розвиток геології, біостратиграфії та палеонтології, високий професіоналізм та безмежну відданість науці й освіті А.С. Андреева-Григорович неодноразово отримувала подяки, нагороди, їй були присвоєні почесні звання і численні наукові відзнаки.

За час роботи у Львівському державному університеті Аїда Сергіївна отримала численні грамоти та подяки за відповідальну працю, активну громадську діяльність, організацію республіканських конкурсів студентських наукових робіт, багаторічну відданість підготовці висококваліфікованих фахівців, а також за наукові досягнення та внесок у розвиток університетської спільноти. Серед інших відзнак вона отримала медалі «За 20 років сумлінної праці» та «Ветеран праці» (19 травня 1987 р.).

Міжнародним біографічним центром у Кембріджі (Англія) у 1992 р. професорці А.С. Андрєєвій-Григорович було присвоєно престижне міжнародне звання «Жінка року 1992–1993» за її визначні професійні досягнення, вражаючу відданість і невпинну пристрасть до своєї справи (Карнаухов, 1992; Ібраєв, 1993; Кирста, 1993).

У 2010 р. А.С. Андрєєва-Григорович була нагороджена Пам'ятною медаллю факультету природничих наук Університету ім. Яна Коменського (Братислава, Словаччина) за педагогічну співпрацю в галузі палеонтології, а також за внесок у дослідження вапняного нанопланктону, що сприяло становленню словацької школи фахівців.

У 2013 р. Словацьке геологічне товариство обрало Аїду Сергіївну Почесним членом цього товариства.

Особистість та спадщина

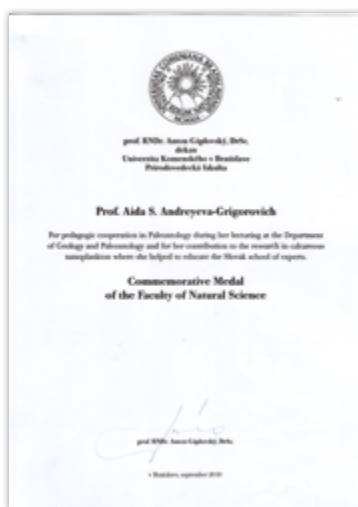
А.С. Андрєєва-Григорович була не лише видатною вченою, але й людиною з великою душею. Вона завжди щиро ставилась до колег і студентів, допомагала їм, надихала своїм ентузіазмом і любов'ю до науки. Її життєвий шлях став прикладом відданості справі та високого професіоналізму.

Аїда Сергіївна була щирою, відкритою, доброзичливою, інтелігентною, гостинною, харизматичною, жіночною, розумною та мудрою особистістю, люблячою мамою та дружиною, яка вражала своєю внутрішньою гармонією та красою. Ці риси назавжди залишилися в наших серцях як незабутні спогади про неї.

Стаття, присвячена А.С. Андрєєвій-Григорович. О. Кирста. Каменярь. Травень–червень 1993 р.

An article dedicated to A.S. Andreyeva-Grygorovych. O. Kyrsta. Kamenyar. May–June 1993

Нагородження А.С. Андрєєвої-Григорович Пам'ятною медаллю Університету ім. Яна Коменського. Братислава, 2010 р. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

Awarding A.S. Andreyeva-Grygorovych with the Commemorative Medal of Jan Comenius University. Bratislava, 2010. Photo from the A.V. Ratych family archive

Надійною опорою та підтримкою для Аїди Сергіївни була її дружна сім'я, де гармонійно поєднувалися геологія та мистецтво. Чоловік – Олег Васильович Андреев, відомий у Львові та по всій Україні режисер Львівської обласної телерадіокомпанії, заслужений працівник культури України, людина мистецтва, театрал, гуманітарій. Син – Андрій Володимирович Ратич, лікар-кардіохірург Львівської обласної клінічної лікарні. Її родинне коло також прикрашали внучка Катерина та правнучка Юлія.

Аїда Сергіївна захоплювалася мистецтвом, зналася на архітектурі, відвідувала картинні галереї, музеї та театри. Вона збирала чудову колекцію живопису, високо цінувала творчість львівських художників – Р.В. Жука, П.К. Марковича, А.І. Монастирського, О.Х. Новаківського. Її вражали роботи імпресіоністів, зокрема П.О. Левченка та К.О. Коровіна, а також портрети Д.Г. Левицького та Ф.С. Рокотова. Театр мав особливе значення в її житті – вона цінувала як класичні, так і сучасні постановки, особливо ті, що відзначалися глибокою драматургією та майстерною грою акторів. Серед сучасних актрис, які, за її словами, справляли на неї враження, були Кім Бесінджер, Софі Лорен і Бріджіт Бардо.

Аїда Сергіївна обожнювала поезію та художню прозу. Вона мала тонке розуміння творів Гійома Аполлінера та інших класиків світової літератури. Серед улюблених поетів були Анна Ахматова, Марина Цвєтаєва, Микола Гумільов, Костянтин Бальмонт, Семен Надсон. З українських поетів їй були близькі вірші Дмитра Павличка, Івана Драча, Ліни Костенко, а особливо цінувала поезію Олександра Олеся.

Любов до літератури, театру та музики Аїда Сергіївна успадкувала від батька, Сергія Васильовича, який завжди залишався палким шанувальником мистецтва, а на формування літературних уподобань вагомий вплив мав її дід – Василь Максимович, викладач Широківського технікуму (Дніпропетровська область), який зібрав значну бібліотеку класичних творів, переважно української та російської літератури.

Аїда Сергіївна любила подорожувати, і серед усіх міст, окрім рідного Львова, особливе місце в її серці займала Прага.

Вона мала витончений смак, віддавала перевагу французьким парфумам, захоплювалася прикрасами з натурального каміння та трояндами. Її будинок був оточений кущами цих рослин, які вона з любов'ю доглядала.

Аїда Сергіївна (перший ряд, друга зліва) з друзями та колегами. Геологічний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка. Львів, дата невідома. Фото з родинного архіву А.В. Ратича

Aida Serhiivna (first row, second from the left) with friends and colleagues. Faculty of Geology, Ivan Franko National University of Lviv. Lviv, year unknown. Photo from the A.V. Ratych family archive

Особливою традицією Аїди Сергіївни було щорічне святкування Дня геолога (перша неділя квітня). Вона збирала за родинним столом друзів, колег та учнів. Ці зустрічі об'єднували людей, які багато років йшли з нею поруч і поділяли її пристрасть до науки та геології. Разом вони святкували професійні досягнення, обговорювали новини науки, літератури та мистецтва, ділилися планами на майбутнє. Ці зустрічі стали не лише символом дружби та професійної єдності, але й моментом для теплих спогадів, де кожен гість відчував себе частиною великої родини. Аїда Сергіївна вміла створювати атмосферу затишку та підтримки, де кожен міг висловитися та почути поради від наставниці, яку глибоко поважали. Для багатьох колег та учнів ці зустрічі були не лише професійним, а й особистим натхненням, яке супроводжувало їх протягом усієї наукової діяльності.

Аїда Сергіївна Андрєєва-Григорович пішла з життя 13 квітня 2022 р. у Львові на 87-му році життя, залишивши нащадкам вагомий і безцінний науковий спадок. Її роботи й надалі слугують джерелом знань для сучасних дослідників, а ім'я назавжди залишиться в історії української та світової геології.

Життя та наукова діяльність Аїди Сергіївни Андрєєвої-Григорович є яскравим прикладом відданості науці. Впродовж понад шести десятиліть вона активно здійснювала дослідження як в Україні, так і в багатьох регіонах світу. Її внесок у біостратиграфію та палеогеографію став невід'ємною частиною наукової спадщини. Як педагог, Аїда Сергіївна не лише розвивала науку, але й сприяла підготовці нових поколінь дослідників, забезпечивши спадковість знань і розвитку палеонтології в Україні. Її праці залишили значний слід у геології та палеонтології, ставши важливим джерелом для подальших досліджень.

Завдяки своїй глибокій науковій ерудиції, невтомній праці та безмежній енергії, яку вона вкладала в науку та життя, А.С. Андрєєва-Григорович здобула широке міжнародне визнання. Її внесок у розвиток палеонтології, біостратиграфії, геології та палеогеографії, зокрема вивчення вапняного нанопланктону, диноцист мезо-кайнозойських відкладів та розробка зональних схем палеогену, високо цінуються міжнародною спільнотою, а участь у міжнародних проєктах і численні публікації зміцнили зв'язки між українською та світовою наукою. Наукові праці Аїди Сергіївни залишаються актуальними

З друзями: Н.В. Маслун, С.О. Вялова, М.М. Іванік, А.С. Андрєєва-Григорович (зліва направо). Львів, 2000. Фото з особистого архіву Н.В. Маслун

With friends: N.V. Maslun, S.O. Vyalova, M.M. Ivanik, A.S. Andreyeva-Grygorovych (from the left to the right). Lviv, 2000. Photo from N.V. Maslun's personal archive

та надихають молодих дослідників на нові відкриття, сприяючи розвитку геологічної науки в Україні та за її межами.

Подяки. Автори щиро вдячні А.В. Ратичу за спогади та фотографії з родинного архіву, О.В. Самарській – за спогади та фотографії, М.В. Семенюк – за допомогу в роботі з архівними матеріалами ІГГГК НАН України, Н.А. Трофимович, О.М. Гнилку та Д.В. Мачальському – за фотографії з особистих архівів.

Роботу виконано в межах фундаментальних досліджень ІГН НАН України (теми: «Біостратиграфія мезо-кайнозойських відкладів нафтогазоносних регіонів України як

фундаментальна базова основа системного забезпечення геологічних робіт» (ДР № 0122U001604), «Розробка та впровадження сучасних методологій моніторингу та стратегій відновлення геологічного середовища для розвитку економіки України» (ДР № 0125U002502), «Наукове обґрунтування просторового розподілу проявів водню у нафтогазоносних регіонах України з метою вирішення енергетичних та геоекологічних проблем» (ДР № 0124U001621)), а також ІГГГК НАН України (тема «Геодинаміка та мезозойсько-кайнозойська еволюція Українських Карпат у контексті формування потенційно нафтогазоносних відкладів» (ДР № 0121U100145)).

Статтю присвячено видатній українській вченій Аїді Сергіївні Андрееві-Григорович – провідній фахівчині в галузі стратиграфії та палеонтології, професорці, докторці геолого-мінералогічних наук, старшій науковій співробітниці Інституту геологічних наук НАН України. У публікації висвітлено основні етапи її біографії та професійного становлення, окреслено ключові напрями наукової діяльності, внесок у підготовку молодих науковців і розвиток вітчизняної та світової геологічної науки. Особливу увагу приділено науково-дослідній та педагогічній діяльності Аїди Сергіївни, а також її найвагомішим науковим досягненням і публікаціям, що мають суттєве значення для сучасної стратиграфії та палеонтології.

Список літератури

- Андреева-Григорович А.С. Зональная стратиграфия палеогена юга СССР по фитопланктону (диноцисты и нанопланктон): автореф. дис. ... д-ра геол.-мин. наук: спец. 04.00.09. Киев, 1991. 47 с.
- Андреева-Григорович А.С. Зональная шкала по цистам динофлагеллат для палеогена южных регионов СНГ. *Альгология*. 1994. Т. 4, № 2. С. 66–75.
- Андреева-Григорович А.С. Зональное деление палеогеновых отложений Бахчисарая по нанопланктону. *Стратиграфия кайнозоя Северного Причерноморья и Крыма*: сб. науч. тр. Днепропетровск: ДГУ, 1980. С. 52–60.
- Андреева-Григорович А.С. Зональное деление по диноцистам палеоцен-эоценовых отложений юга СССР. *Геол. журн.* 1985. Т. 45, № 6 (225). С. 112–119.
- Андреева-Григорович А.С., Вялов О.С., Гавура С.П., Грузман А.Д., Дабаган Н.В., Даныш В.В., Иваник М.М., Кульчицкий Я.О., Лозыняк П.Ю., Маслун Н.В., Петрашкевич М.И., Пономарева Л.Д., Портнягина Л.А., Смирнов С.Е., Совчик Я.В. Объяснительная записка к региональной стратиграфической схеме палеогеновых отложений Украинских Карпат. Киев: Ин-т геол. наук АН УССР, 1984. 51 с. (Препр. / АН УССР, Ин-т геол. наук; 84-19).
- Андреева-Григорович А.С., Вялов О.С., Гавура С.П., Грузман А.Д., Дабаган Н.В., Даныш В.В., Иваник М.М., Кульчицкий Я.О., Лозыняк П.Ю., Маслун Н.В., Петрашкевич М.И., Пономарева Л.Д., Портнягина Л.А., Смирнов С.Е., Совчик Я.В. Региональная стратиграфическая схема палеогеновых отложений Украинских Карпат. *Палеонтол.* сб. 1985. № 22. С. 88–89.
- Андреева-Григорович А.С., Вялов О.С., Гавура С.П., Грузман А.Д., Дабаган Н.В., Даныш В.В., Иваник М.М., Кульчицкий Я.О., Лозыняк П.Ю., Маслун Н.В., Петрашкевич М.И., Пономарева Л.Д., Портнягина Л.А., Смирнов С.Е., Совчик Я.В. Стратиграфическая схема палеогеновых отложений Украинских Карпат (палеоцен–эоцен). Стратиграфические схемы фанерозоя и докембрия Украины. Стратиграфические схемы фанерозойских образований Украины для геологических карт нового поколения. Графические приложения. Государственный комитет Украины по геологии и использованию недр, объединение «Севукргеология», ЦТЭ. Киев, 1993.
- Андреева-Григорович А.С., Грузман А.Д., Смирнов С.Е. Расчленение палеогеновых отложений северо-западной части Бориславско-Покутской зоны Предкарпатского прогиба. *Геол. журн.* 1988. № 1 (238). С. 74–82.
- Андреева-Григорович А.С., Запорожец Н.И., Шевченко Т.В., Александрова Г.Н., Васильева О.Н., Яковлева А.И., Стотланд А.Б., Савицкая Н.А. Атлас диноцист палеогена Украины, России и сопредельных стран. Киев: Наукова думка, 2011. 224 с.
- Андреева-Григорович А.С., Зосимович В.Ю., Соколов И.П. Стратиграфическое расчленение киевских отложений в области Киевского Приднпровья по микрофитопланктону. *Геол. журн.* 1975. № 6 (165). С. 119–123.
- Андреева-Григорович А.С., Олейник Э.С. Новые данные об органическом фитопланктоне эоценовых отложений из керн парастратотипических скважин Бахчисарая. *Біостратиграфічні основи побудови стратиграфічних схем фанерозою України*: зб. наук. пр. Ін-ту геол. наук НАН України; Гожик П.Ф. (відп. ред.). Київ, 2008. С. 159–163.

- Андреева-Григорович А.С., Савицкая Н.А. Морфология и стратиграфическое распространение ископаемого рода *Deflandrea Eisenack (Dinophyta)*. *Альгология*. 1996. Т. 6, № 2. С. 205–213.
- Андреева-Григорович А.С., Табачникова И.П. Зональное деление по наннопланктону дат-палеоценовых отложений юга СССР. *Новые данные по стратиграфии кайнозоя Украины и некоторых других территорий (К V сессии Украинского палеонтологического общества)*. Киев: Ин-т геол. наук АН УССР, 1982. С. 52–53. (Препр. / АН УССР, Ин-т геол. наук; № 82-8).
- Андреева-Григорович А.С., Шевченко Т.В. Зональная шкала палеоценовых отложений Украины по диноцистам. *Палеонтологічні дослідження в Україні: історія, сучасний стан та перспективи*: зб. наук. пр. Ін-ту геол. наук НАН України: Гожик П.Ф. (відп. ред.). Київ: Нора-прінт, 2007. С. 211–214.
- Андрєєва-Григорович А.С., Іванік М.М., Маслун Н.В., Дабаян Н.В., Грузман А.Д. Регіоналізми палеогену Українських Карпат. *Проблеми стратиграфії фанерозою України*: зб. наук. пр. Ін-ту геол. наук НАН України: Гожик П.Ф. (відп. ред.). Київ, 2004. С. 105–109.
- Андрєєва-Григорович А., Пономарьова Л., Приходько М., Семененко В. Стратиграфія неогенових відкладів Закарпатського прогину. *Геологія і геохімія горючих копалин*. 2009. № 2 (147). С. 58–70.
- Андрєєва-Григорович А.С. Зональний поділ за нанопланктоном палеоценових відкладів Бахчисарая. *Доп. АН УРСР. Сер. Б*. 1973. № 3. С. 195–197.
- Андрєєва-Григорович А.С. Обґрунтування нижньої границі неогенової системи Паратетису та її кореляція за планктонними мікроорганізмами. *Геол. журн.* 2004. № 2 (308). С. 53–59.
- Андрєєва-Григорович А.С., Наскулян С.М., Ніколаєва І.А., Панова Л.О., Табачнікова І.М. Про кореляцію палеоценових розрізів південної Вірменії за нанопланктоном, диноцистами, паліофлорою та остракодами. *Палеонтол.* зб. 1991. № 28. С. 56–59.
- Андрєєва-Григорович А.С., Савицька Н.А. Нові види диноцист з палеоценових відкладів деяких регіонів України, Росії та Казахстану. *Палеонтол.* зб. 1993. № 29. С. 43–46.
- Андрєєва-Григорович А.С., Смирнов С.Є., Грузман А.Д., Лозиняк П.Ю., Трофимович Н.А., Савицька Н.А., Кульчицький Я.О., Пономарьова Л.Д., Шварьова Н.Я., Портнягіна Л.О., Іваніна А.В., Петрашкевич М.І. Схема стратиграфії неогенових відкладів Західного (Центрального) Паратетису в межах України. *Палеонтол.* зб. 1995. № 31. Розд. 1–2. С. 8–82.
- Барг И.М. К 100-летию С.В. Григоровича. *Геолог Украины*. 2010. № 3. С. 117.
- Веселов А.А., Григорович А.С., Савенко Н.Г. К вопросу о ярусном делении палеогена СССР. *Докл. АН СССР*. 1973. Т. 209, № 2. С. 423–425.
- Вялов О.С., Андреева-Григорович А.С., Гавура С.П., Дабаян Н.В., Даныш В.В., Кульчицкий Я.О., Лещух Р.И., Лозыняк П.Ю., Петрашкевич М.И., Пономарева Л.Д., Романив А.М., Царненко П.Н. Региональная схема стратиграфии меловых отложений Украинских Карпат. *Палеонтол.* зб. 1989. № 26. С. 71–72.
- Гожик П., Семененко В., Андрєєва-Григорович А., Маслун Н. Кореляція регіоналізмів неогену Центрального і Східного Паратетису (України, Росії, Азербайджану, Грузії) з Міжнародною стратиграфічною шкалою. *Геолог України*. 2013. № 2 (42). С. 36–60. [https://doi.org/10.53087/ug.2013.2\(42\).245832](https://doi.org/10.53087/ug.2013.2(42).245832)
- Григорович А.С. Микрофитопланктон меловых и палеогеновых отложений северного склона Украинских Карпат и его стратиграфическое значение: автореф. дис. ... канд. геол.-мин. наук: спец. 128. Львов, 1969 б. 20 с.
- Григорович А.С. Микрофитопланктон меловых и палеогеновых отложений северного склона Украинских Карпат. *Бюл. Моск. о-ва испытателей природы. Отд. геол.* 1971. Т. 46, № 2. С. 83–98.
- Григорович А.С. Мікрофітопланктон з відкладів нижнього еоцену Скибових Карпат. *Доп. АН УРСР. Сер. Б*. 1969 а. № 8. С. 680–681.
- Григорович А.С. Новый род *Carpatella* (динофлагеллята) из дат-палеоценовых отложений Карпат. *Палеонтол.* зб. 1969 с. № 6, вып. 2. С. 74–75.
- Григорович А.С. Перидинеи из пограничных слоев палеогена и неогена Причерноморской впадины. *Палеонтол.* зб. 1972. № 9, вып. 2. С. 64–69.
- Григорович А.С. Характеристика некоторых видов динофлагеллат из меловых и палеогеновых отложений Карпат. *Палеонтол.* зб. 1969 d. № 6, вып. 1. С. 67–70.
- Зональная стратиграфия фанерозоя СССР: Справочное пособие. Андреева-Григорович А.С., Атабекян А.А., Беленкова В.С., Богданова Т.Н., Богословская М.Ф., Бугрова Э.М., Вукс В.Я., Вялова С.Г., Гаврилова В.А., Ганелин В.Г., Глезер З.И., Гогин И.Я., Гусева Е.А., Давыдов В.И., Зонина Т.Д., Калачева Е.Д., Ковалевский О.П., Конюшков К.Н., Корень Т.Н., Коробков А.И., Котляр Г.В., Лобачева С.В., Модзалевская Т.Л., Моисеева А.И., Николаева И.А., Окунева Т.М., Панова Л.А., Полуботко И.В., Попов А.В., Прозоровская Е.Л., Репин Ю.С., Ржонсницкая М.А., Ростовцев К.О., Сей И.И., Табачникова И.П., Титова М.В., Цай Д.Т., Чернышева Н.Е., Языкова Е.А. Москва: Недра, 1991. 160 с.
- Ібраєв Б. Аїда, котра теж знаменита. *Галичанка*. 1993. № 2 (41). С. 1.
- Карнаухов С. Аїда Андрєєва-Григорович – жінка року. *Високий замок*. 1992. № 110. С. 1.
- Кирста О. Жінка року 1992–1993. А.С. Андрєєва-Григорович: супутниця мого життя. *Камінь*. 1993. № 2 (1411). С. 3.
- Маслун Н.В., Андрєєва-Григорович А.С., Іванік М.М., Мінтузова Л.Г., Трофимович Н.А. Біостратиграфічне обґрунтування розчленування кайнозойських відкладів прикарпатського шельфу Чорного моря. *Проблеми палеонтології та біостратиграфії протерозою і фанерозою України*: зб. наук. пр. Ін-ту геол. наук НАН України: Гожик П.Ф. (відп. ред.). Київ, 2006. С. 172–179.
- Приходько М.Г., Андрєєва-Григорович А.С., Жабіна Н.М., Анікеєва О.В. Регіональна стратиграфічна схема мезокайнозойських відкладів фундаменту Закарпатського прогину. *Геол. журн.* 2019. № 1 (366). С. 88–108. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2019.1.59243>
- Різник Л. Творчі мости Олега Андрєєва. *Високий замок*. 1997. № 81 (897). С. 3.
- Семененко В.М., Андрєєва-Григорович А.С., Пономарьова Л.Д., Приходько М.Г. Регіональна стратиграфічна схема неогенових відкладів Закарпатського прогину. Пояснювальна записка. Київ, 2008. 40 с.
- Стратиграфія мезо-кайнозойських відкладів Карпатського нафтогазового регіону. Т. II: Звіт про НДР (заключний). П.Ф. Гожик, М.М. Іванік, Н.М. Жабіна, Н.В. Маслун, А.С. Андрєєва-Григорович, О.А. Шевчук, І.С. Супрун: Гожик П.Ф. (кер.). Київ, 2019. 97 с. № ДР0120U100052.
- Andreeva-Grigovich A.S., Hudácková N., Halášová E. Correlation Possibilities of the Paratethys and Mediterranean Neogene sediments after Nannoplankton and Dinoflagellata data. *Marocco: Area of Mediterranean-Atlantic and Europe-Africa Exchanges during Neogene: Abstracts XIth Congress of Regional committee on Mediterranean Neogene stratigraphy (Marocco, Fes 27–30 September 2000)*. Marocco, 2000. P. 16.
- Andreeva-Grigovich A.S. Biostratigraphic correlations of the Paleogene deposits of the Ukrainian Carpathians and Crimea-Bakhchisarai area using nannoplankton and dinocysts. *Carpathian geology 2000: Proceedings of the International Conference (Smolenice, Slovak Republic, October 11–14, 1999)*. *Geologica Carpathica*. 1999. Vol. 50, Special issue. Bratislava: Slovak Academic press Ltd., 1999. P. 10–12.
- Andreeva-Grigovich A.S., Gruzman A.D. The biostratigraphic basis of the Paleogene – Neogene boundary in the Central (Ukrainian Carpathians) and Eastern (Black Sea depression, Northern Caucasus) Paratethys. *Geologica Carpathica*. 1994. Vol. 45(6). P. 333–342.

- Dercourt J., Gaetani M., Vrielynck B., Barrier E., Biju-Duval B., Brunet M.F., Cadet J.P., Crasquin S., Sandulescu M. (Eds.). Atlas Peri-Tethys, Palaeogeographical Maps. 24 Maps and Explanatory Notes: 1-XX, CCGM/ CGMW. Paris, 2000. P. 1–269.
- Gozhyk P., Semenenko V., Andreeva-Grigorovich A., Maslun N. The correlation of the Neogene of Central and Eastern Paratethys segments of Ukraine with the International Stratigraphic Chart based on planktonic microfossils. *Geologica Carpathica*. 2015 a. Vol. 66(3), P. 235–244. <https://doi.org/10.1515/geoca-2015-0022>
- Gozhyk P.F., Semenenko V.M., Andreeva-Grigorovich A.S., Maslun N.V. Correlation between the Neogene of the Central and Eastern Paratethys of Ukraine, Russia, Azerbaijan and Georgia. *Stratigraphy and sedimentology of oil-gas basins*. 2015 b. Vol. 1(15). P. 3–42.
- Gozhyk P.F., Semenenko V.N., Andreeva-Grigorovich A.S., Ivanik M.M., Zosimovich V.Yu., Maslun N.V. Oligocene and Neogene regstages of the Central and Eastern Paratethys in Ukraine (basing of boundary and correlation). *Buletini i Shkencave Gjeologjike. Special Issue*. Vol. 2/2014. General Session: Proceedings XX Congress of the Carpathian-Balkan Geological Association (September 24–26, 2014, Tirana, Albania). Tirana, 2014. P. 50–53.
- Gradstein F.M., Ogg J.G., Smith A.G. (Eds.). A Geologic Time Scale 2004. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 589 p.
- Gradstein F.M., Ogg J.G., Schmitz M.D., Ogg G.M. (co-ordinators). The Geologic Time Scale 2012. Elsevier Publ., 2012. 1176 p.
- Luterbacher H.P., Ali J.R., Brinkhuis H., Gradstein F.M., Hooker J.J., Monechi S., Ogg J.G., Powell J., Röhl U., Sanfilippo A., Schmitz B. The Paleogene Period. A *Geologic Time Scale 2004*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. P. 384–408. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511536045.021>
- Waga D.D., Andreeva-Grigorovich A.S., Maslun N.V. Calcareous nanofossil biostratigraphy of the Paleocene sediments of the Odessa Gas Field (NW Black Sea). *Geobios*. 2010. Vol. 43, iss. 1. P. 33–43. <https://doi.org/10.1016/j.geobios.2009.10.001>
- ## References
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1999. Biostratigraphic correlations of the Paleogene deposits of the Ukrainian Carpathians and Crimea-Bakhchisarai area using nannoplankton and dinocysts. Carpathian geology 2000: Proceedings of the International Conference (Smolenice, Slovak Republic, October 11–14, 1999). *Geologica Carpathica*, 50, Special issue. Bratislava: Slovak Academic press Ltd., p. 0–12.
- Andreeva-Grigorovich A.S. 2004. Justification of the Lower Boundary of the Neogene System of the Paratethys and Its Correlation Using Planktonic Microorganisms. *Geologičnij žurnal*, 2 (309), 53–59 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1973. Zonal dissection of Paleogene deposits in Bakhchisarai according to the nannoplankton. *Reports of the Academy of Sciences of UkrSSR. Ser. B*, 3, 195–197 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1994. Zonal scale by Dinoflagellates cysts for Palaeogene of the South parts of the CIS. *Algologia*, 4, 2, 66–75 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1991. Zonal stratigraphy of the Paleogene in the south of the USSR based on phytoplankton (dinocysts and nannoplankton): Doctoral Thesis in Geological and Mineralogical Sciences. Speciality 04.00.09. Kyiv (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1985. Zonal subdivision of Paleocene–Eocene deposits in the south of the USSR based on dinocysts. *Geologičnij žurnal*, 45, 6 (225), 112–119 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S. 1980. Zonal subdivision of the Paleogene deposits of Bakhchysarai based on nannoplankton. *Cenozoic Stratigraphy of the Northern Black Sea Region and Crimea: Collected Scientific Papers*. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk State University, p. 52–60 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Gruzman A.D., Smirnov S.E. 1988. Subdivision of Paleogene deposits in the northwestern part of the Boryslav-Pokuttia zone of the Forecarpathian Trough. *Geologičnij žurnal*, 1 (238), 74–82 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Hudácková N., Halássová E. 2000. Correlation Possibilities of the Paratethys and Mediterranean Neogene sediments after Nannoplankton and Dinoflagellata data. *Marocco: Area of Mediterranean-Atlantic and Europe-Africa Exchanges during Neogene: Abstracts XIth Congress of Regional committee on Mediterranean Neogene stratigraphy* (Marocco, Fes 27–30 September 2000). Marocco, p. 16.
- Andreeva-Grigorovich A.S., Savitskaya N.A. 1996. Morphology and stratigraphic distribution of the fossil genus *Deflandrea* Eisenack (Dinophyta). *Algologia*, 6, 2, 205–213 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A., Maslun N. 2014. Paleogene regstages of the Tethys province of Ukraine: grounding the age and correlation by the planktonic microorganisms. *Paleontol. Collection*, 46, 77–94 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Gruzman A.D. 1994. The biostratigraphic basis of the Paleogene – Neogene boundary in the Central (Ukrainian Carpathians) and Eastern (Black Sea depression, Northern Caucasus) Paratethys. *Geologica Carpathica*. 45, 6, 333–342.
- Andreeva-Grigorovich A.S., Ivanik M.M., Maslun N.V., Dabagyan N.V., Gruzman A.D. 2004. Regional stages of the Paleogene of the Ukrainian Carpathians. *Problems of Phanerozoic Stratigraphy of Ukraine: Collection of scientific works of the Institute of Geological Sciences of the NAS of Ukraine*. (Ed. P.F. Gozhik). Kyiv, p. 105–109 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Naskulyan S.M., Nikolaeva I.A., Panova L.O., Tabachnikova I.M. 1991. On the correlation of Paleogene sections of southern Armenia based on nannoplankton, dinocysts, palynoflora, and ostracods. *Paleontol. Collection*, 28, 56–59 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Oleynik E.S. 2008. New data on organic-walled phytoplankton of the Eocene deposits from the core of parastratotype wells of Bakhchysarai. *Biostratigraphic Foundations for the Construction of Phanerozoic Stratigraphic Schemes of Ukraine: Collection of scientific works of the Institute of Geological Sciences of the NAS of Ukraine*. (Ed. P.F. Gozhik). Kyiv, p. 159–163 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A., Ponomaryova L., Prykhodko M., Semenenko V. 2009. Stratigraphy of the Neogene deposits of the Transcarpathian Deep. *Geology and geochemistry of fossil fuels*, 2 (147), 58–70 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Savitskaya N.A. 1993. New dinocyst species from the Palaeogene deposits of some regions of Ukraine, Russia and Kazakhstan. *Paleontol. Collection*, 29, 43–46 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Shevchenko T.V. 2007. Zonal scale of the Paleocene deposits of Ukraine based on dinocysts. *Paleontological Research in Ukraine: History, Current State and Prospects: Collection of scientific works of the Institute of Geological Sciences of the NAS of Ukraine*. (Ed. P.F. Gozhik). Kyiv: Nora-Print, p. 211–214 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Smirnov S.Ye., Gruzman A.D., Lozyniak P.Yu., Trofimovych N.A., Savitska N.A., Kulchytskyi Ya.O., Ponomaryova L.D., Shvarova N.Ya., Portnyahina L.O., Ivaniina A.V., Petrashkevych M.Yi. 1995. Stratigraphic scheme of the Neogene deposits of the Western (Central) Paratethys within Ukraine. *Paleontol. Collection*, 31, 8–88 (in Ukrainian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Tabachnikova I.P. 1982. Zonal subdivision of Danian–Paleocene deposits in the south of the USSR based on nannoplankton. *New Data on the Cenozoic Stratigraphy of Ukraine and Some Other Regions (To the 5th Session of the Ukrainian Paleontological Society)*. Kyiv: Institute of Geological Sciences of the AS UkrSSR. P. 52–53. (Preprint / AS UkrSSR. Institute of Geological Sciences; No. 82–8) (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Vyalov O.S., Havura S.P., Gruzman A.D., Dabagyan N.V., Danysh V.V., Ivanyk M.M., Kulchytskyi Ya.O., Lozyniak P.Yu., Maslun N.V., Petrashkevych M.I., Ponomaryova L.D., Portnyahina L.A., Smirnov S.E., Sovchuk Ya.V. 1984. Explanatory note to the regional stratigraphic scheme of the Paleogene deposits of the Ukrainian Carpathians. Kyiv: Institute of Geological Sciences of the AS of UkrSSR. 51 p. (Preprint / AS UkrSSR, Institute of Geological Sciences; No. 84–19) (in Russian).

- Andreeva-Grigorovich A.S., Vyalov O.S., Havura S.P., Gruzman A.D., Dabagyan N.V., Danysh V.V., Ivanyk M.M., Kulchytskyi Ya.O., Lozyniak P.Yu., Maslun N.V., Petrashkevych M.I., Ponomaryova L.D., Portnyahina L.A., Smirnov S.E., Sovchik Ya.V. 1985. Regional stratigraphic scheme of the Paleogene deposits of the Ukrainian Carpathians. *Paleontol. Collection*, 22, 88–89 (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Vyalov O.S., Havura S.P., Gruzman A.D., Dabagyan N.V., Danysh V.V., Ivanyk M.M., Kulchytskyi Ya.O., Lozyniak P.Yu., Maslun N.V., Petrashkevych M.I., Ponomaryova L.D., Portnyahina L.A., Smirnov S.E., Sovchik Ya.V. 1993. Stratigraphic scheme of the Paleogene deposits of the Ukrainian Carpathians (Paleocene–Eocene). Stratigraphic Schemes of the Phanerozoic and Precambrian of Ukraine. Stratigraphic Schemes of Phanerozoic Formations of Ukraine for New-Generation Geological Maps. Graphic Appendices. State Committee of Ukraine on Geology and Use of Mineral Resources, “Sevukrgeologiya” Association, CTÉ. Kyiv (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Zaporozhets N.I., Shevchenko T.V., Aleksandrova G.N., Vasilyeva O.N., Iakovleva A.I., Stotland A.B., Savitskaya N.A. 2011. Atlas of Paleogene dinocysts of Ukraine, Russia and adjacent countries. Kyiv: Naukova Dumka (in Russian).
- Andreeva-Grigorovich A.S., Zosimovich V.Yu., Sokolov I.P. 1975. Stratigraphic subdivision of the Kyiv Formation in the Kyiv Dnieper Region based on microphytoplankton. *Geologičnij žurnal*, 6 (165), 119–123 (in Russian).
- Barg I.M. 2010. On the 100th anniversary of S.V. Grigorovich. *Ukrainian geologist*, 3, 117 (in Russian).
- Dercourt J., Gaetani M., Vrielynck B., Barrier E., Biju-Duval B., Brunet M.F., Cadet J.P., Crasquin S., Sandulescu M. (Eds.). 2000. Atlas Peri-Tethys, Palaeogeographical Maps. 24 Maps and Explanatory Notes: 1–XX, CCGM/ CGMW. Paris.
- Gozhyk P., Semenenko V., Andreeva-Grigorovich A., Maslun N. 2013. Correlation of the Neogene regional stages of the Central and Eastern Paratethys (Ukraine, Russia, Azerbaijan, Georgia) with the International Stratigraphic Chart. *Ukrainian geologist*, 2 (42), 36–60. [https://doi.org/10.53087/ug.2013.2\(42\).245832](https://doi.org/10.53087/ug.2013.2(42).245832) (in Ukrainian).
- Gozhyk P.F., Semenenko V.N., Andreeva-Grigorovich A.S., Ivanik M.M., Zosimovich V.Yu., Maslun N.V. 2014. Oligocene and Neogene regiestages of the Central and Eastern Paratethys in Ukraine (basing of boundary and correlation). *Buletini i Shkencave Gjeologijike. Special Issue. Volume. 2/2014. General Session: Proceedings XX Congress of the Carpathian-Balkan Geological Association* (September 24–26, 2014, Tirana, Albania). Tirana, p. 50–53.
- Gozhyk P., Semenenko V., Andreeva-Grigorovich A., Maslun N. 2015 a. The correlation of the Neogene of Central and Eastern Paratethys segments of Ukraine with the International Stratigraphic Chart based on planktonic microfossils. *Geologica Carpathica*, 66, 3, 235–244. <https://doi.org/10.1515/geoca-2015-0022>
- Gozhyk P.F., Semenenko V.M., Andreeva-Grigorovich A.S., Maslun N.V. 2015 b. Correlation between the Neogene of the Central and Eastern Paratethys of Ukraine, Russia, Azerbaijan and Georgia. *Stratigraphy and sedimentology of oil-gas basins*, 1, 15, 3–42.
- Gradstein F.M., Ogg J.G., Schmitz M.D., Ogg G.M. (co-ordinators). 2012. The Geologic Time Scale 2012. Elsevier Publ.
- Gradstein F.M., Ogg J.G., Smith A.G. (Eds.). 2004. A Geologic Time Scale 2004. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grigorovich A.S. 1969 a. Microphytoplankton from the Lower Eocene deposits of the Skibian Carpathians. *Reports of the Academy of Sciences of UkrSSR. Ser. B*, 8, 680–681 (in Ukrainian).
- Grigorovich A.S. 1969 b. Microphytoplankton from the Cretaceous and Paleogene deposits of the northern slope of the Ukrainian Carpathians and its stratigraphic significance: Abstract of the Candidate's Thesis in Geological and Mineralogical Sciences. Speciality 128. Lvov (in Russian).
- Grigorovitch A.S. 1969 c. A new genus *Carpatella* (dinoflagellata) from Danian–Paleocene deposits of Carpathians. *Paleontol. Collection*, 6, 2, 74–75 (in Russian).
- Grigorovitch A.S. 1969 d. Characteristics of some species dinoflagellata from Cretaceous and Palaeogene deposits of the Carpathians. *Paleontol. Collection*, 6, 1, 67–70 (in Russian).
- Grigorovitch A.S. 1972. Dinoflagellates from marginal Paleogene and Neogene beds of Black Sea area depression. *Paleontol. Collection*, 9, 2, 64–69 (in Russian).
- Grigorovich A.S. 1971. Microphytoplankton of the Cretaceous and Palaeogene deposits of Northern slope of the Ukrainian Carpathians. *Bulletin of Moscow Society of Naturalists. Geol. Series*, 46 (2), 83–98 (in Russian).
- Ibraiev B. 1993. Aida, who is also famous. *Halychanka*, 2 (41), 1 (in Ukrainian).
- Karnaukhov S. 1992. Aida Andreeva-Grigorovich – Woman of the Year. *Vysokyi Zamok*, 110, 1 (in Ukrainian).
- Kyrsta O. 1993. Woman of the Year 1992–1993. A.S. Andreeva-Grigorovich: Companions of my life. *Kamenyar*, 2 (1411), 3 (in Ukrainian).
- Luterbacher H.P., Ali J.R., Brinkhuis H., Gradstein F.M., Hooker J.J., Monechi S., Ogg J.G., Powell J., Röhl U., Sanfilippo A., Schmitz B. 2004. The Paleogene Period. A *Geologic Time Scale 2004*. Cambridge: Cambridge University Press., p. 384–408. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511536045.021>
- Maslun N.V., Andreeva-Grigorovich A.S., Ivanik M.M., Mintuzova L.G., Trofymovych N.A. 2006. Biostratigraphic Justification for the Subdivision of Cenozoic Deposits of the Prikerchensky Shelf of the Black Sea. *Problems of Paleontology and Biostratigraphy of the Proterozoic and Phanerozoic of Ukraine: Collection of scientific works of the Institute of Geological Sciences of the NAS of Ukraine*. (Ed. P.F. Gozhik). Kyiv, p. 172–179 (in Ukrainian).
- Maslun N., Andreeva-Grigorovich A., Ivanik M., Waga D.D., Zhabina N., Hnylko S., Suprun I., Mintuzova L. 2017. Biostratigraphy of the Paleogene sediments from the Ukraine by the planktonic microfossils. *Paleontol. Collection*, 49, 29–37.
- Prykhodko M.G., Andreeva-Grigorovich A.S., Zhabina N.M., Anikheeva O.V. 2019. The regional stratigraphic scheme of Meso-Cenozoic deposits of Transcarpathian deep basement. *Geologičnij žurnal*, 1 (366), 88–108. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2019.1.159243> (in Ukrainian).
- Riznyk L. 1997. Creative Bridges of Oleg Andreev. *Vysokyi Zamok*, 81 (897), 3 (in Ukrainian).
- Semenenko V.M., Andreeva-Grigorovich A.S., Ponomaryova L.D., Prykhodko M.H. 2008. Regional stratigraphic scheme of the Neogene deposits of the Transcarpathian Depression. Explanatory Note. Kyiv (in Ukrainian).
- Stratigraphy of the Meso-Cenozoic Deposits of the Carpathian Oil and Gas Region. II: Final Research Report. 2019. P.F. Gozhik, M.M. Ivanik, N.M. Zhabina, N.V. Maslun, A.S. Andreeva-Grigorovich, O.A. Shevchuk, I.S. Suprun; supervisor: P.F. Gozhik. Kyiv. 97 p. State Registration No. 0120U100052 (in Ukrainian).
- Veselov A.A., Grigorovich A.S., Savenko V.G. 1973. To the question on the stage division of the Palaeogene of southern USSR. *Reports of the Academy of Sciences of USSR*, 209, 2, 423–425 (in Russian).
- Vyalov O.S., Andreeva-Grigorovich A.S., Havura S.P., Dabagyan N.V., Danysh V.V., Kulchytskyi Ya.O., Leshchukh R.I., Lozyniak P.Yu., Petrashkevych M.I., Ponomaryova L.D., Romanov A.M., Tsarnenko P.N. 1989. Regional stratigraphic scheme of the Cretaceous deposits of the Ukrainian Carpathians. *Paleontol. Collection*, 26, 71–72 (in Russian).
- Waga D.D., Andreeva-Grigorovich A.S., Maslun N.V. 2010. Calcareous nannofossil biostratigraphy of the Paleocene sediments of the Odessa Gas Field (NW Black Sea). *Geobios*, 43, 1, 33–43. <https://doi.org/10.1016/j.geobios.2009.10.001>
- Zonal Stratigraphy of the Phanerozoic of the USSR: Reference Manual. 1991. Andreeva-Grigorovich A.S., Atabekyan A.A., Belenkova V.S., Bogdanova T.N., Bogoslovskaya M.F., Bugrova E.M., Vuks V.Ya., Vyalova S.G., GavriloVA V.A., Ganelin V.G., Glezer Z.I., Gogin I.Ya., Guseva E.A., Davydov V.I., Zonova T.D., Kalacheva E.D., Kovalevskiy O.P., Konyushkov K.N., Koren T.N., Korobkov A.I., Kotlyar G.V., Lobacheva S.V., Modzalevskaya T.L., Moiseyeva A.I., Nikolaeva I.A., Okuneva T.M., Panova L.A., Polubotko I.V., Popov A.V., Prozorovskaya E.L., Repin Yu.S., Rzhonsnitskaya M.A., Rostovtsev K.O., Sey I.I., Tabachnikova I.P., Titova M.V., Tsai D.T., Chernysheva N.E., Yazykova E.A. Moscow: Nedra (in Russian).